

YALE UNIVERSITY
BEINECKE RARE BOOK AND MANUSCRIPT LIBRARY
MEDIEVAL AND RENAISSANCE MANUSCRIPTS

MS 784

Spain (?), s. XVI^{1/4}

Lucian of Samosata, Selected works, Latin translation

Works by or attributed to Lucianus Samosatenu (c. 120-c. 180) in an anonymous Latin translation. The references between parentheses are to the edition of the Greek text with an English translation by A.M. Harmon, K. Kilburn, M.D. McLeod in Loeb Classical Library (1953-1967).

1. ff. 1r-3r Eunuchus. Pamphilus. Pam. Unde, o Lycine, vel quod ridens nobis venisti? ... non mentem nec linguam (sed pudendum paratur) paratum ad philosophiam habere.

Eunuchus (v. 5, pp. 330-345).

2. ff. 3r-6v De astrologia. De celo et de stellis scriptura est, non de ipsis stellis nec ipso celo [*sic*], sed divinatione et veritate ... sed in meditatione et expectatione facilia et humana reputat. Hęc de astrologia ego sentio.

De astrologia (v. 5, pp. 348-369).

3. ff. 6v-12v Vita Demonactis. Futurum quidem erat quod neque vita secundum nos expers omnino esset viris memoratu et cura dignis ... Hęc valde pauca ex multis commemoravi, et licet legentibus ex his considerare qualis vir factus est ille.

Demonax (v. 1, pp. 142-173).

4. ff. 12v-27r Amores. Lycinus. Thomnestus. Amabili erudicione, amice mi Theomneste, ex matutino adimplesti aures nostras ad assidua studia defessas ... est autem spectaculum non iniocundum, recordari faciens presentes passionum in Oeta.

Amores (v. 8, pp. 150-235).

5. ff. 27r-33r Ymagines. Lycinus. [Thomnestus *cancelled*]. Polystratus. Ly. Profecto tale quid passi sunt qui Gorgona viderunt, quale ego nuper passus sum, o Polystrate ... que quidem imago fieret exquisitissimum, pulchritudinem corporis et animi virtutem simul ostendens.

Imagines (v. 4, pp. 256-295).

6. ff. 33r-39r Pro imaginibus. Ego tibi, o Lycine, dicit mulier, quoad alia quidem multam vidi erga me begnivolentiam [*sic*] et honorem ... postquam autem suffragia predicent iudicum, tunc iam et ipse adero visurus qualisnam finis certaminis erit.

Pro imaginibus (v. 4, pp. 298-335).

7. ff. 39r-57v Toxaris aut amicicia. Toxaris. Mnesippios [*correction in other hand for ****; l. Menippus*]. Quid ais, o Toxari, sacrificatis Oresti et Pyladi, vos Scythe, et deos

esse credidistis ipsos? ... si modo talibus amicis occurrere qualis tu, o Toxari, apparuisti nobis ex sermonibus.

Toxaris (v. 5, pp. 102-207).

8. ff. 57v-62r Iupiter redargutus. Cyniscus. Iupiter. Cyniscus. Ego vero, o Iupiter, circa talia quidem non tibi ero importunus, divitias, inquam, aut aurum querens aut regnum, quae optabilissima multis sunt ... sufficiunt enim ostendere sermonem de Parca et Providentia; reliqua autem forsam [*sic*] non fatale erat audire.

Iuppiter confutatus (v. 2, pp. 60-87).

9. ff. 62r-74r Iupiter tragoedus. Mercurius. O Iupiter, cur cogitabundus et seorsum tecum loqueris, palidus ambulans, philosophi colorem habens? ... qua de re vellem et ipse unum talem [*sic*] habere Damim socium, quam mihi esse Babylonias innumerabiles.

Iuppiter tragoedus (v. 2, pp. 90-169).

10. ff. 74v-84r Icaromenippus aut Ypernephelus. Ergo tria milia quidem stadia erant a terra usque ad lunam, primum nobis hospitium ... omnia audivi, omnia, o amice. De celo abeo et in vario [?] deambulantibus philosophorum haec ipsa bene nunciaturus.

Icaromenippus (v. 2, pp. 268-323).

1. ff. 84r-94v Bis accusatus [*sic*] aut iudicia. Sed conterrantur quicumque philosophorum apud deos solos dicunt esse foelicitatem. Si ergo scirent quot patimur hominum gratia, non nos bearent propter nectar et ambrosium ... neque cessaret unquam optimis invidens. Sed vos quidem abite bono omine. Cras autem reliquas iudicabimus.

Bis accusatus. (v. 3, pp. 84-151).

2. ff. 94v-105v De parasito vel quod ars est parasitica. Tychiades. Parasitus. Cur nam, o Simon, alii quidem homines, et liberi et servi, artem unusquisque aliquam sciunt, per quam sibi ipsis sunt et aliis utiles ... quia et primus discipulus tibi factus sum; dicunt autem et matres magis amare primos filios.

De parasito (v. 3, pp. 236-317).

3. ff. 105v-116r Anacharsis aut de certaminibus. Haec autem vobis, o Solon, cuius causa iuvenes faciunt? Hi quidem implicati ad invicem calcaneis vertunt, hi autem suphocant et flectunt ... quaeque oportet dicere congregem percurrens memoria. Nunc autem super his abeamus: iam enim vespera est.

Anacharsis (v. 4, pp. 2-69).

4. ff. 116r-122r Oratorum praceptor. Interrogas, o adolescens, quomodo rector efficiaris, et gravissimum hoc et totius populi nomen sophista ipse videreris ... hoc recordati solum, quod non celeritate vestra vicistis, celeriores apparentes, sed eo quod versi estis in viam facilem et declivem.

Rhetorum praceptor (v. 4, pp. 134-171).

5. ff. 122r-124r Ippias aut balneum. Sapientum illos maxime ego dico laudandos esse [*corr. from* laudari?], quicumque non solum prebuerunt de rebus singulis sermones ingeniosos, sed et rebus similibus promissiones verborum confirmaverunt ... si autem deus prebeat et lavari aliquando, multos me scio habiturum, qui comunicent mihi laudes.

Hippias (v. 1, pp. 34-45).

6. ff. 124r-126r Alloquutio aut Dionysus. Quando Dionysus contra Indos militiam ivit (prohibet enim, ut puto, et fabulam vobis narrare Bachicam), dicunt adeo ipsum homines contempsisse ... quare siquidem cespitemus, ebrietas [*corr. from* embrietas] causa est; si autem quę dicuntur videantur esse prudentia, Silenus certe propitius erat.

Praefatio aut Bacchus (v. 1, pp. 48-59).

7. ff. 126r-127r Aloquutio aut Hercules. Herculem Celti Ogmium vocant voce propria. Speciem autem dei valde monstrosam depingunt ... ut, et si digni appareamus, et nos aliquis illud Homeri cum dicat de nobis "Qualem supra genu partem senex ex lacera veste ostendit".

Praefatio aut Hercules (v. 1, pp. 62-71).

8. ff. 127r-128r De electro aut cygnis. De electro et vobis fabula persuasit populos in Eridano fluvio lachrymari hoc flentes Phaetonta ... iam ergo tibi predico: effundens aquam et revelens mea nil magnum speres aurire [*sic*], aut teipsum causa spei curabis [*corr. from* cupabas].

De electro (v. 1, pp. 74-79).

9. ff. 128r-134v Contra non eruditum et multos libros ementem. Ad [*sic*] vero contrarium est illi quod vis hoc quod nunc facis: putas enim in eruditione et ipse aliquis apparere ... de aliis vero, que conspuenda et obrobriosa [*sic*] facis, postea audies multotiens.

Adversus indoctum (v. 3, pp. 174-211).

10. ff. 134v-141r Falsus ratiocinator, aut de apophrade. Sed, quod quidem ignorabas, nomen apophrada cuius manifestum es; quomodo enim culpabas barbarum me esse ... bonus enim Euripides dicere solet efrenium orum, insipientię et iniquitatis finis infoelicitas fit.

Pseudologista (v. 5, pp. 372-415).

11. ff. 141r-147r De domo. Deinde Alexander quidem cupivit in Cydno lavari, pulchrum et nitidum videns fluvium ... si autem pro adversario hęc supplico, ne miremini: ab eo enim, quod domum amem, et dicentem in ipsa, quicumque sit, velim probari.

De domo (v. 1, pp. 176-207).

12. ff. 147r-151r Macrobiani. Somnium hoc, Quintille clarissime, iussus affero tibi munus macrobios [*corr. from* macrobius], iam quidem somnium videns et narrans amicis ... postquam autem promisi et Romanorum aliquos et habitantium in Italia macrobiorum ascribere, istos tibi diis volentibus, sacratissime Quintille, in alio sermone declarabimus.

Longaevi (v. 1, pp. 222-245).

13. ff. 151r-152v De laudibus patrię. Quod quidem nil dulcius sua patria iam divulgatum est ... sed in pugnis maximum est mandatum imperatoris, quod pro patria illis pugna est, et nemo hoc audiret malus esse velit. Facit enim et timidum virilem nomen patrię.

Patrię encomium (v. 1, pp. 210-219).

14. ff. 152v-154r De dipsadibus. Libyę australes partes arena est profunda et terra combusta, ut plurimum eremus, penitus sterilis, tota planities ... namque quantum ad meam erga vos

sitim nil prohiberet semper bibere; secundum enim sapientem Platonem satietas nulla est bonorum.

De dipsadibus (v. 6, pp. 76-85).

15. ff. 154r-155v Dialogus ad Hesiodum. Sed postquam te esse optimum, Hesiode, et hoc a Musis capere cum lauro tu ostendis in quibus facis ... non enim in hęc quidem promissionum perficeret, illa vero derelinqueret.

Dissertatio cum Hesiodo (v. 6, pp. 228-237).

16. ff. 155v-165r Navigium aut vota. Lycinus. Timolaus. Samippus. Ly. Non ego dicebam quod citius vultures cadaber diuturnum in manifesto iacens, quam spectaculum aliquid mirabilium Timolaum lateret ... et ipsa Babylone, ridere valde dulciter in quibus vos quesivistis, cum talia sint presertim philosophiam laudantes.

Navigium (v. 6, pp. 430-487).

17. ff. 165r-170v Tragopodagra. Podagrus. O invisum nomen, odiis odiosum / Podagra, gemituosa Cocyti filia ... Delusus et derisus. / Talis enim facta est hęc res.

Tragopodagra (v. 8, pp. 324-355).

18. ff. 170v-173v Ocypus. [Prologue:] Ocypus Podaliris Astasięque filius factus est pulchritudine et robore prestans ... [Text:] Terribilis quidem apud mortales et abominabilis / Podagra vocor, gravis hominibus passio ... Senex quidem sum, verumtamen ecce tibi obedio, / Et iuvenem te guberno senior existens.

Ocypus (v. 8, pp. 356-377).

19. ff. 173v-181r De morte Peregrini. Lucianus Saturnio salutem. Infoelix Peregrinus aut, ut ipse letabatur seipsum nominans, Proteus hoc illud Homerici Protei [*corr. from Propei*] passus est ... tu ergo, amice, ride teipsum, presertim quando audias alios illum admirantes.

De morte Peregrini (v. 5, pp. 2-51).

20. ff. 181r-186r Fugitivi. Apollo. Iupiter. Apollo. Vera hęc dicunt, o pater, quod iaceret aliquis seipsum in ignem coram Olympus iam senex homo? ... sed sequere ad pittotas, iam expoliatus primum leonis pellem, ut cognoscaris asinus existens.

Fugitivi (v. 5, pp. 54-99).

21. ff. 186r-188v Ad Saturnum. Sacerdos et Saturnus. O Saturne, tu enim videris in presentiarum dominari et tibi sacrificatum est et imolatum a nobis ... et tu propius ad hęc respondisti, prebere ad legendum amicis, quicumque digni sunt tuos audire sermones.

Saturnalia (1) (v. 6, pp. 88-103).

22. ff. 188v-190v Cro<no>solon. Hęc dicit Cronosolon sacerdos et propheta Saturni et legum lator in festo: Quę quidem pauperes oporteat facere illis misi alium librum scribens ... quod donec hęc columna manet, neque fames neque incendium nec aliut mali domum intrabit ipsorum. Sin autem, quod non fiat, auferetur avertendum qualia patientur.

Saturnalia (2) (v. 6, pp. 103-115).

23. ff. 190v-195r Epistolę Saturnales. Ego Saturno salutem. Scripseram iam tibi et antea, declarans in quibus essem et quod pro paupertate periclitarer solus expers esse festi quod anunciasti adhuc ... ita nos quidem non culpes illis etiam volentibus quę oportet facere.

Saturnalia (3) (v. 6, pp. 115-139).

24. ff. 195r-205v De dea Syria. Est in Syria civitas non multum a fluvio Eufrate. Vocatur autem Sacra et est Sacra Iunonis Assyrię ... quod et ego adhuc iuvenis existens feci et adhuc mihi [*corr. from* michi] in templo et crines et nomen.

De Syria dea (v. 4, pp. 338-411).

25. ff. 205v-214r Laus Demosthenis. Ambulanti mihi ad porticum quę hiu [?] (exeuntibus in sinistra est) sexto decimo mensis parum ante meridiem occurrit Thersagoras ... corpus autem mittemus Athenas, pulchriorem dedicationem terrę quam hi in Marathone occubuerunt.

Demosthenis encomium (v. 8, pp. 238-301).

26. ff. 214r-217v Deorum concilium. Iupiter. [N]e amplius murmuratis, o dii, neque in angulis conversantes in aurem familiariter loquimini, indignantes, si multi indigni participant convivium nostrum ... quicumque enim non prebuerit non curę erit cognitoribus si templum aliquis magnum in terra habet et homines deum ipsum reputent.

Deorum concilium (v. 5, pp. 418-441).

27. ff. 217v-221r Cynicus. Lycinus. Ly. Cur ens [?] tu mentum quidem habes et comam, tunicam vero non habes et nudus es et discalciatus ... quid ergo amplius auderes de hoc habitu dicere tamquam vili, quando quidem et diis violetur conveniens.

Cynicus (v. 8, pp. 380-411).

28. ff. 221r-224r Falsus sophista aut soloecista. Ly. Nunquid cognoscere soloecizantem aptus, iste et cavere potens ne soloecizet? ... So. Non videar. Ly. Ergo reliqua interim differamus, nunc autem solvamus dialogum.

Pseudosophista (v. 8, pp. 4-45).

29. ff. 224r-229v Amator patrię aud [*sic*] docendus. Critias. Triefom [*l. Triephon*]. Quid istud, o Critia, totum teipsum alienasti et supercilia humi innuisti ... reliquos autem nugari sinamus, contenti de illis dicere: Non cura Ippoclide, secundum proverbium.

Philopatris (v. 8, pp. 416-465).

30. ff. 229v-235r Charidemus aut de pulchritudine. Hermippus. Charidemus. Deambulationes contigerat mihi heri, o Charideme, in suburbano facere et voluptatis gratia in agris ... Her. Beati qui tali conversatione potiti estis, quasi autem et ego non minus potitus sum propter te.

Charidemus (v. 8, pp. 468-503).

Paper, ff. 235, 305 x 205 mm. In-folio folding. Watermark: anchor in a circle, topped by a star. The paper of ff. 1-2 is thinner, whiter and slightly shorter than the rest. At several places the ink on one side comes through at the other side and hampers the reading there; that will be the reason

why the scribe left most of f. 54v and the whole of ff. 61v and 141v blank and continued the transcription on the next pages.

I² (ff. 1-2), II¹⁶ (ff. 3-18), III¹² (ff. 19-30), IV¹⁰ (ff. 31-40), V¹² (ff. 41-52), VI¹⁰ (ff. 53-62), VII-VIII¹² (ff. 63-86), IX-XXI¹⁰ (ff. 87-216), XXII¹⁰ (-10, ff. 217-225; no loss of text), XXIII¹⁰ (ff. 226-235). Horizontal catchwords at right (no catchword in quire I); the first ones are in *Humanistica Cursiva Currens* and are written close to the lower edge; from quire V onwards they are in the scribe's hand and written close to the text area.

Almost invisible ruling for one column of 31 lines above top line, c. 220 x c. 125 mm.; on ff. 1-2 almost invisible frame-ruling for one column and 29 lines (ff. 1r-2r) or 34 lines (f. 2v).

Copied by three hands: A, the main hand, uses a rather bold *Humanistica Cursiva Libraria*; B, writing *Humanistica Cursiva Currens*, copied ff. 212r-213r and the greater part of f. 213v, where hand A takes over 7 lines from the bottom; C, writing a thin *Humanistica Cursiva Libraria*, copied ff. 1-2, clearly a replacement of two leaves copied by hand A.

There is no decoration.

Binding s. XVI, badly rubbed and summarily repaired: reddish brown leather over light cardboard, blind-tooled with frames of strapwork and a large flower stamp; with a blind-tooled flap; the clasp on the latter and the catch in the middle of the front cover are missing. On the spine, in red: "77 [?]"

The orthography in this manuscript may point to an Iberian origin: "deffectus", "moliciem", "obriobriosa", "cadaber", "irundo", "ocupare", "aufere", "dupitatio", etc. It is not clear why hand B replaced the main scribe A for the copy of a few pages; hand C obviously replaced the two first leaves copied by hand A after they got lost.

MS 94 in the collection of Bernard M. Rosenthal, Berkeley (CA). Purchased from him on the Edwin J. Beinecke Fund.

R 16.04.10

Albert Derolez